

በድገረ-መለስ ኢሕአዴግ

የጎብረ ብሔሮች መርከብ ከመንደር ምንጭ ወደጥልቁ ውቂያኖስ ጉዞ

የኢኮኖሚና የፖለቲካ ጠባብነት በጎርጎሪያኑ አቆጣጠር ከ1990ዎቹ ጀምሮ ስለ አለማቀፋዊው የገበያ ትስስር ሲያጠኑ፤ ሲመራመሩና ሲወያዩ ቆይተዋል። የግሎባላይዜሽን ትስስር ከጅምሩ፤ በበለፀጉትና በታዳጊ ሃገራት መካከል በሚከሰተው የጋራ የንግድ ልውውጥ ለሁለቱም ወገን ጠቀሜታን እንዲያስገኝ በሚል አጠቃላይ እምነት ላይ በመመሥረት ነበር የተጸነሰው። በ1994 ዓም የመጨረሻው “የኡራጉዋይ የጋራ ድርድር” ሲፈረም በአለም ባንክ የነበሩ ምሁራን በተፈረመው ስነድ ውስጥ ከባለድርሻዎቹ በተለይ ታዳጊ ሃገራት ያሉት ሕዝቦችን የወከሉት ወደባሰ የድህነት አዘቅት የሚያወርዳቸውን ውለታ መቀበላቸውን በወቅቱ ተገንዝበውት እንደነበረ ይመሰክራሉ።

ኃያላኑ የበለጸጉ መንግስታት ለምርቶቻቸውና ለአገልግሎቶቻቸው ታዳጊዎቹን ገበያቸውን እንዲከፍቱ እንዲሁም ታዳጊዎቹ በእርሻ ለሚተዳደሩ ዜጎቻቸው ምንም ዓይነት ድጎማ እንዳያደርጉ ግዴታ አስገቧቸው። ኃያላኑ ባንፃሩ የራሳቸውን የገበያ በር በመዝጋትና በእርሻ ዙሪያ ላሉዋቸውም ሃብታም ዜጎቻቸው ደጎስ ያለ የገንዘብ ድጋፍ በመፍቀድ በአለምአቀፍ ውድድሩ በቋሚነት የበላይነትን ቦታ ሲያስጨብጧቸው፤ ከሕዝቡ ብዛት ከ70 መቶኛ የሚበልጡት በታዳጊ ሃገራቱ በሚገኙት የግብርናን ተዳዳሪዎች በተሸናፊነት የበታች ሆነዋል።

የሦስተኞቹ ዓለም ሃገራት ደሃ አርብቶና አርሶ አደሮች ከነበሩበት ዝቅተኛ የገቢ ደረጃ ወደባሰ ሥራ አጥነት ሲሸጋገሩ፤ በአንፃሩ ግን ጃፓን፣ አውሮፓና አሜሪካን ስንመለከት ይህንን ኢፍትሐዊ አሰራር የበለጠ ሃብት ሲከማች በስፋት እናያለን። ካለፈውን ተመክሮ አለማቀፋዊውን የገበያ ትስስር ዛሬ ላይ ሆነን ስለወደፊቱ ስናስብ ብዙ መስተካከል ያለባቸው ሁኔታዎች እንዳሉ አያጠራጥረንም።

የደቡብ አሜሪካና የእሴያውያን ያለፈው ልምድ ለኢትዮጵያ መስተዳድራዊ ተቋማት ታላቅ አስተምሮት አለው።

ይህም ልምድ በገሃድ የሚያሳየው፤ ዝቅተኛው የጎብረተሰብ ክፍል የበለጠ እንደደሀ ሲሆን፤ የግሎባላይዜሽን ትግበራ እንተገመተው ለምን ሁለቱንም ወገን ሊጠቅም አልቻለም ተግዳሮቶችስ ምን ነበሩ?

ከታለመለት በተቃራኒ ይህ የገበያ ትስስር ፣ በአለም አቀፍ የገንዘብ ተቋም(IMF) በኩል ታዳጊዎቹን በአስገዳጅ መመሪያ ገበያቸውን ያለገደብ ለበለፀጉት ሃገራት ተቋሞች እንዲከፍቱ ሲያስገድድ ቆይቷል። የኒዎ ሊብራሊዝምን ፅንሰ ሃሳብ ሳያላምጡ የተቀበሉቱ በሙሉ የዚህ የተሳሳተው አስተሳሰብ ሰለባ በመሆን ከነበሩበት ደረጃ በጣም ዝቅ ብለዋል። በወቅቱ በድርድሩ ጠረጴዛ ዙሪያ የነበሩት የነዚህ ያልበለፀጉ መንግሥታት መሪዎችና ልዑካኖቻቸው የተጫነባቸውን ዓይነት ተፅዕኖን የመቋቋም እውቀትም አቅሙም ስላልነበራቸው ባልመረጡት የግዴታ ወጥመድ ውስጥ ተገደው ወድቀዋል።

ኢትዮጵያ በአንፃሩ ወደ አለማቀፋዊው ትስስር ለመግባት ባለመቸኮሷ የአብዛኛው ዓለምን ምጣኔ ያናጋው ማዕበል ሳይነካት የባለ ሁለት አሃዝ እድገትን እያስመዘገበች ከዚህ ደርሳለች። በነዚያ

አመታት ብዙዎች በዝቅተኛ የኢኮኖሚ መጠን የነበሩ ወደ ከፋ ድህነት ሲወርዱ፣ ቻይናና ሕንድ ደግሞ ለራሳቸው የእድገት አጋጣሚ አድርገው ተጠቅመውበታል። በሂደቱ የተጎዱት ሃገራት ያልተመረጡ የፋይናንስ ዝውውሮችን (በተለይም የአጫጭር ጊዜ ብድር) ለታላላቅ ባለሀብቶች የገበያቸውን በር የከፈቱት ሲሆኑ፣ ባንዳና ቻይናና ሕንድ ደግሞ ራሳቸውን የረጅም ጊዜ የውጭ ምንዛሪ ግብዓት (FDI) መዳረሻ በማድረግ የምርታማነትንና የኤክስፖርት አቅማቸውን በማሳደግ ዋነኛ ተጠቃሚዎች ሆነዋል።

ቻይና ላለፉት 30 ዓመታት ከ9.5 በመቶ ስታድግ፣ ሕንድ ደግሞ ለ25 ዓመታት ከ5 በመቶ በላይ አድጋለች። ከተጎጂዎቹ ዋነኞቹ የላቲን አሜሪካ ሃረጎች የዋሺንግተን ኮንሴንሰስ ፖሊሲ የሚባለውን መርህ በመታዘዝ፣ ከመሬት ጀምሮ ሁሉንም ሃብት ወደግል ይዞታ በችኮላ በማዛወርና፣ ስለ ዋጋ ግዥፊት እንጂ ስለ የምጣኔ እድገት ወይም የየወቅቱ የሥራ አጥነት መጠን ሳያጠኑና ሳያስተውሉ በመንቀሳቀስና ባጠቃላይ በገበያ ውስጥ የመንግሥትን ተሳትፎ በእጅጉ በማኮሰስ ቀድሞ ያስመዘገቡ ከነበረው የእድገት ደረጃቸው በአጋማሽ ቀንሰዋል።

በጀመርነው የፈጣን እድገት ጉዞ የራሳችንን የልማት መርሃ ግብር በጽናት ሳንታክት ካልተገበርንና ታላላቆች ሃገራትና ባንኮቻቸው የሚያመላክቱንን አቅጣጫ ዝም ሳንፈትሽ ከተቀበልን፣ በዘመነ መለስ ያመለጥነው ቀውስ ሰተት ብሎ የማይገባበት ምንም ምክኒያት እንደማይኖር ማጤን ይገባናል። ምሁሮቻቸው ያለፈውን የግሎባላይዜሽን ግብ አለመምታት በማዕከላዊነት የሚያስተዳድረውና የሚያስፈጽመው ባለመኖሩ ነው በማለት የማስተባበል አስተያየት መስጠት ጀምረዋል። በየገባኛልና በባለቤትነት መንፈስ የወደፊቱ አቅጣጫችን የውስጥ የገበያ ትስስሮችን ማጎልበት፣ የትምህርት ተደራሽነትን ማሳደግና እርስ በርስ ልምድን በመለዋወጥ መማማር፣ የመሠረተ ልማታችንን የበለጠ ማሳደግ፣ በተለተይ የኃይል አቅርቦት ግባችንን ከወጠንነው በላይና ፍጥነት ማሳካት ዋና ግባችን አርገን በሃገራዊ መነቃቃት ያለንን ሁሉ አቅም ግብአት ማድረግ ይኖርብናል።

በመጨረሻም በ1957 1 ዶላር በ2.481 ብር ይመነዘር የነበረ ሲሆን 1 ዶላር በ3.0 የእስራኤል ሸቅል ነበረ

ዛሬ በ2006 ያው 1 ዶላር በ20.44 ብር ሲመነዘር ባንዳና ደግሞ 1 ዶላር በ3.88 የእስራኤል ሸቅል ይለወጣል

የአሜሪካ ዶላርን በወርቅ ክምችት መጠን መተመን ካቆመበት ከ1960ዎቹ ጀምሮ በዓለማችን ዋነኛ መገበያያ የሆነው ይህ የኃይል መንግሥት መገልገያ፣ ለአብዛኛዎች ሃገራት የጥረታቸው ግብ ሲሆን፣ ዶላርን የማተም ሥልጣንን ለራሳቸው ላደረጉት ደግሞ የወረቀት ላይ የቀለም ጎትመት ብቻ ዋጋ ያለው መገበያያ ነው።

ለምሳሌ አሜሪካ የምድራችን ቀዳሚ ሃብታም ሃገር ለድንበር ዘለል የንግድ ተቋማቶች መክፈል የሚገባቸውን ግብር መጠን በእጅጉ በመቀነሷ ለፌደራልና ለስቴት(ክልል) የመንግሥት ወጭና ለግዙፉ መከላከያቸው በጀት ማሟላት እያዳገተ በመምጣቱ ከቻይና ከብራዚልና ከመሳሰሉ ቆጣቢ ሃገራት በቀን 3 ቢሊዮን ዶላር ያህል ትበደራለች። ይህ ብድር በዓመት ከ700 እስከ 800 ቢሊዮን ዶላር ያህል ነው። ይህም ለአበዳሪዎቹ የሚያስገኘው የ 5 በመቶ ወለድ፣ በየሃገራቱ ለልማት ግብአትነት ቢውል የተሸለ ጥቅም ያስገኝ ነበር። የቻይና ኢኮኖሚስቶች ለአሜሪካ የሚያበድሩትን ገንዘብ “ጥሬ ሥጋን በማቀዝቀዣ አስቀምጦ ኮረንቲውን እንደመቁረጥ” ይሉታል።

በሌላ በኩል ግን አሜሪካ መቼም ቢሆን ለማተሚያ የኤሌትሪክ ኃይል ካልጠፋ በስተቀር ወረቀትና የማተሚያ ቀለምን በማዋሃድ ከፈለገው ያህል ዕዳ ነፃ መሆን ይችላል።

ይህ እንዳለ ሆኖ የኢትዮጵያ አመራር ከእድገት አቅጣጫችን ዝንፍ ሳይል፣ ከልብ የተረዳነውን የከበረውን የሰውን ሃብት የበለጠ በማልማት ስብእናን ማስክበር እንዲቀጥል ሲሆን ፡ የዜግነት ክብር በእርግጥም ፀንቶ እንዲታይ በጠንካራ ሕዝባዊና ልማታዊ መንግሥት ራስን በራስ በመገምገምና በማሻሻል ባሕል በአህጉራችን በአርአያነት ፋናወጊ ሆኖ እንዲሆን ነው።

በመጨረሻም “በህገመንግሥታችን የደመቀ ኢትዮጵያዊነታችን ለሕዳሴያችን” በማለት ቸር ይግጠመን እላለሁ።

ወንድወሰን ታደሰ (አክላንድ)

12-9-14